Vijenac 166

Likovnost

IZLOŽBE

Neprobojan i zagonetan svijet

Vasko Lipovac, Gradina Trsat, 13. lipnja-3. srpnja 2000, Izložba slika, skulptura, keramike

Trsatska je gradina ljetni ekvilibrij. Oslobađa nas zimskih, zatvorenih, uvijek istih prostora. Iznenadna je hedipatija. Na uzvisini, s nadmoćnim pogledom na Riječki zaljev, Istarski poluotok, Kvarner i otoke.

Razigranost izložaka (slike, skulpture, keramika...), dinamizam obilaska postava (izložba je postavljena u tri prostora) izložbeni ambijent (npr. unutrašnjost spilje kao dio vrletnoga krajolika kojim prolazi skupina biciklista) utjelovljuju duh bujanja i ljetne razgaljenosti. A atmosfera zdepaste srednjovjekovne gradine što je pospano sklupčana na zelenom jastuku spokojno pomiruje izložbenu gungulu u opuštajuću ljetnu dokolicu. Ovom se prigodom na Trsatskoj gradini udobno ugnijezdio likovni svijet Vaska Lipovca. Nije to tragičan svijet. Ponekad ima u njemu i boja. Ali je suzdržan. Minimalistički. Zatvoren u sebe. To je svijet iznimnih napora i žednih htijenja. Nataložena iskustva i sudbine koji se ne mogu prepričati. Mogu se samo iskusiti. Sa samo nekoliko blistavih misli i čistih osjećaja.

Vasko Lipovac domislio je nadrealnu poetiku sredozemnoga podneblja — zamagljen zrcalni odraz životne stvarnosti. Život koji to zapravo nije. Nije živ.

Na njegovu su likovnom prizorištu pomorci i njihove supruge, biciklisti i kokete, ponekad gradski trg ili izmišljen otok. Statičan i neprobojan, zagonetan svijet. Potpuno miran. Kao poslije najgore nevere na moru i u duši. Kad bjesni, lomi, hukti, pršti, buči, pa se smiri. Poslije spoznaje mirnoće što rađa stamenost.

Oblici su jednostavni. Oblikovani u nekoliko poteza, čistih boja. Bez obzira da li je riječ o obradi drva, keramici ili slikanju. Likovi šute. Predstavnici su tišine i praznine. Čiji je život ispijen do dna. S degustacijskom pohotom enologa pred kupom najčišćeg rubinastocrnog vina. Bez grizodušja, silovito. Poput sjevernog vjetra — brzog i ljutog.

Pomorci i njihove obitelji, uvijek u stavu poziranja, biciklisti, zaleđeni u pokretanju pedala, zamamne ljubavnice — kokete — punašne, jedre, sladostrasne, koje zapravo nisu spremne za fizičku ljubav.

Pomorski je svijet bipolaran. Kopno — more, dolazak — odlazak, ushićenje — sjeta. Crno — bijeli akromatski svijet krajnosti sapletenih u vječnu nadu. Likovi su statični, jer ne mogu pobjeći od sebe. Nijemi, bezglasno nam govore o nakupinama života u sebi. Onakva kakav žive neki drugi ljudi. Njihova

priča ne može se ispričati. Jer, more je debelo, predebelo. I u doslovnom smislu. Plavetni je morski i nebeski beskraj samo prošaran crtom kopna. S pokojom ljudskom sudbinom što njime promiče. Ne ostavljajući traga na površini.

Vasko Lipovac predstavio je nov likovni izričaj i rukopis. Monokroman, metafizički prostor. Nestvaran, s nepostojećim otokom i izmišljenim fjordom. Akromatska slikarska platina stvaran su ambijent njegovim skulpturama. Kao prostor odabranih. Živopisan, sredozemni kolorit ionako je iluzija onih koji ne dijele njegovu sudbinu. A to nisu pomorci i njihove životne supatnice. Žene u bjelini. Bijele udovice. Staklastih očiju i suhih, okopnjelih usana na koje se poljupci rijetko spuštaju. Uspravna držanja, ukočene, neporemećene ravnoteže pod životnim udarcima. U zatonu tihe tuge, omamljene sjetnom sjenom vlastite tišine. Pogleda uprta u daljinu i prazninu — na nebosklon. Kao da se na toj crti išta može iščitati. Ponekad, ali rijetko, naiđe neki brod. Dim iz ropotajuće strojarnice kao živa utvara zastre misli, a zatim, prije negoli se približio, nestane iza horizonta. Bezglasno. Lice je zatvoreno poput maske. Uljuđeno i uređeno. Za one koji ne razumiju. Niti mogu. S mislima daleko, na moru. Pokušavajući prizvati znani lik i tople uspomene. Paučinaste niti što čvrsto spajaju nespojivo prozirne su i nevidljive. Veza koja ih veže vuče ih u osamu. Poput bačena sidra što se zaleti na morsko dno. Svakom je zaustavljenom srcu teško voljeti. I bezbrojni rastanci više ne bole.

Zavodljive zavodnice, sestre Anzotike kopnene su inačice sirena. Vjerne morske ljubavnice što prate mornara oduvijek i zauvijek. Jer, zapretanoj su muškosti (zatvorenoj poruci u boci), poput Prijapa u zatvoru, žene idealno lijepe i poželjne. A mornaru u glavi (na glavi) uvijek je žena. Kroz prizmu žudnje — zanosna, topla, podatna i strastvena. Na putu gurbetluka po morima u tuđini, kao nigdje drugdje, samotnost je uz bok putenosti.

Svim sredstvima — slikom, skulpturom, ambijentom, bojom, ne-bojom (crno/bijelo) i atmosferom gradine kao kontrolnom točkom nad morskim prilazom, dočaran je dio mediteranskog svagdana. Kojeg žive mnogi, a malo tko zapravo poznaje. Taj svijet i njegov likovni odraz u radovima Vaska Lipovca zaslužuje pažnju i poštivanje.

Mirjana Kos-Nalis